

The issue of journal contains:

Proceedings of the IV Correspondence
International Scientific and Practical Conference

**OPEN SCIENCE NOWADAYS: MAIN
MISSION, TRENDS AND INSTRUMENTS,
PATH AND ITS DEVELOPMENT**

held on May 23th, 2025 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)
LLC International Centre Corporate Management (Vienna, Austria)

Nº52
MAY, 2025

ISSN 2710-3056

 **GRAIL OF
SCIENCE**
PERIODICAL SCIENTIFIC JOURNAL

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL

GRAIL OF SCIENCE

№ **52** (May 2025)

with the proceedings of the:

IV Correspondence International
Scientific and Practical Conference

**OPEN SCIENCE NOWADAYS:
MAIN MISSION, TRENDS
AND INSTRUMENTS, PATH
AND ITS DEVELOPMENT**

held on May 23th, 2025 by

NGO European Scientific Platform
(Vinnytsia, Ukraine)
LLC International Centre Corporative
Management (Vienna, Austria)

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ГРААЛЬ НАУКИ

№ **52** (червень, 2025)

за матеріалами:

IV Міжнародної науково-
практичної конференції

**ВІДКРИТА НАУКА СЬОГОДЕННЯ:
ОСНОВНА МІСІЯ, ТЕНДЕНЦІЇ
ТА ІНСТРУМЕНТИ, ШЛЯХ
ТА ЇЇ РОЗВИТОК**

що проводилася 23.05.2025

ГО «Європейська наукова
платформа» (Вінниця, Україна)
ТОВ «International Centre Corporative
Management» (Відень, Австрія)

ГРААЛЬ НАУКИ : міжнар. наук. журнал. – Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2025. – № 52. – 1170 с.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто прагне отримати ґрунтовні знання теоретичного і прикладного характеру.

**Рекомендовано до видання Вченою Радою Наукової установи
«Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці». Протокол № 20 від 22.05.2025.**

Головний редактор: Танасійчук Альона Миколаївна, д-р. екон. наук, доцент (Україна)
Заступник головного редактора: Ємельянов Олександр Юрійович, д-р. екон. наук, професор (Україна)
Голова оргкомітету конференції: Голденблат Марія (Україна)
Заступник голови оргкомітету конференції: Рейчел Апаро (Австрійська Республіка)
Відповідальний секретар: Рабей Настасія Романівна (Україна)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Квасницька Раїса Степанівна - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Jakhongir Shaturaev** - канд. екон. наук, доцент (Республіка Узбекистан); **Бойко Світлана Василівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Заднепровська Ганна Ігорівна** - канд. екон. наук (Україна); **Занора Володимир Олександрович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Маркович Ірина Богданівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Яковенко Роман Валерійович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Поливана Людмила Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Гевчук Анна Вікторівна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Маслій Олександра Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Євтушенко Наталія Миколаївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Москвічова Олена Сергіївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Ясишена Валентина Валеріївна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Михайлишин Лілія Іванівна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Гавриленко Наталія Вікторівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Гіулі Гігуашвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія); **Тамар Макасарашвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія); **Мерабі Ванішвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія).

НАУКОВІ КОНСУЛЬТАНТИ:

Онкієнко Сергій Володимирович - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Marko Timchev** - д-р. екон. наук, доцент (Республіка Болгарія); **Khatuna Tabagari** - д-р. екон. наук, професор (Сакартвело); **Грень Лариса Миколаївна** - д-р. наук з держ. управління, професор (Україна); **Михаліцька Наталія Ярославівна** - канд. наук з держ. управління, доцент (Україна); **Ткаченко Павло Ігорович** - аспірант (Україна); **Купріянова Дарина Сергіївна** - практикуючий юрист (Польща); **Губаль Галина Миколаївна** - канд. фіз.-мат. наук, доцент (Україна); **Козуб Галина Олександрівна** - канд. техн. наук, доцент (Україна); **Козьма Антон Антонович** - канд. хім. наук (Україна); **Морозова Тетяна Василівна** - канд. біол. наук, доцент (Україна); **Купріянова Лариса Сергіївна** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Лисенко Дмитро Андрійович** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Цубанова Наталя Анатоліївна** - д-р. фарм. наук., професор (Україна); **Олійник Світлана Валентинівна** - канд. фарм. наук, доцент (Україна); **Полєжаєв Юрій Григорович** - канд. наук із соц. ком., доцент (Україна); **Mukhabbat Khakimova** - д-р. пед. наук, професор (Республіка Узбекистан); **Куліченко Алла Костянтинівна** - д-р. пед. наук, доцент (Україна); **Фурман Тарас Юрійович** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Бажан Станіслав Миколайович** - д-р. філософії (Україна); **Ямполь Юрій Віталійович** - аспірант (Україна); **Антипова Жанна Ігорівна** - старший викладач (Україна); **Яцик Мар'яна Романівна** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Корбозерова Ніна Миколаївна** - д-р. філол. наук, професор (Україна); **Ковальська Наталя Аркадіївна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Присяжнюк Оксана Ярославівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Мелех Галина Богданівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Корнус Анатолій Олександрович** - канд. геогр. наук, доцент (Україна); **Фомін Андрій Володимирович** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Рубан Микола Юрійович** - д-р. філос. з іст. та археології (Україна); **Гірна Наталія Мирославівна** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Устінова Ірина Ігорівна** - д-р. арх., професор (Україна); **Катерина Діденко** - канд. арх. (Україна); **Воскобойнікова Юлія Василівна** - д-р. мист. (Україна); **Крипчук Микола Володимирович** - канд. мист., доцент (Україна); **Лугова Тетяна Анатоліївна** - канд. мист., доцент (Україна)

Верстальник: Білоус Тетяна (Україна). **Дизайнер:** Казьміна Надія (Україна). **Коректор:** Дудник Григорій (Україна).

«Грааль науки» є офіційно зареєстрованим мультидисциплінарним науковим виданням з міжнародною сферою поширення, що підтримує політику відкритого доступу. **Ідентифікатор медіа R30-02704** (рішення № 430 від 22.02.2024 Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення).

Наказом МОН України № 582 від 24.04.2024 виданню «Грааль науки» присвоєно Категорію Б фахових видань України з питань економіки (051 «Економіка»).

«Грааль науки» індексується в міжнародних реферативних та наукометричних базах даних:

Index Copernicus Journals Master List; «Наукова періодика України» (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського НАН України); Національний репозитарій академічних текстів; Google Scholar; WorldCat; Open Ukrainian Citation Index; CrossRef; Mendeley; Scite; Semantic Scholar; Scilit; OpenAIRE, PubPeer.

Конференція зареєстрована УкрІНТЕІ (Посвідчення № 129 від 06.01.2025) та сертифікована Euro Science Certification Group (Сертифікат № 22891 від 18.02.2025).

За точність викладених фактів та правильність цитування відповідальність несе автор.

© Автори статей, 2025

© ГО «Європейська наукова платформа», 2025

© НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2025

© LLC «International Centre Corporate Management», 2025

МАНІПУЛЯЦІЇ В ПЕДАГОГІЧНОМУ СПІЛКУВАННІ: РИЗИКИ, НАСЛІДКИ, ЗАПОБІГАННЯ Абросімов М.О., Абросімов Є.О.	967
---	-----

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ У СТУДЕНТІВ Мартінова Н.С., Медведь А.Б.	970
---	-----

РОЗДІЛ XXVIII. ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІАТРІЯ

СТАТТІ

SHAME, SILENCE, AND SURVIVAL: INTERNALIZED OPPRESSION AND THE STRUGGLE FOR MENTAL HEALTH IN LGBT POPULATIONS Verhun P., Venger G.	973
---	-----

МОДЕЛЬ ІНТЕГРАТИВНОГО ПСИХОКОРЕКЦІЙНОГО ВТРУЧАННЯ В КОМПЛЕКСНОМ ЛІКУВАННІ ОСІБ З РОЗЛАДОМ ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ ТА ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ РОЗЛАДОМ В УМОВАХ ВІЙНИ Науково-дослідна група: Маркозова Л.М., Мінко О.І., Лісна Н.М., Гольцова С.В.	980
--	-----

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПСИХОЛОГА З УКРАЇНЦЯМИ, ЯКІ ПЕРЕЖИВАЮТЬ САМОТНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ Іваненко Б.Б.	986
--	-----

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ БОЙОВОГО МЕДИКА ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОГО ПІДРОЗДІЛУ ПЕРШОГО ЕШЕЛОНУ Тітенко Н.В., Стасюк В.В.	996
--	-----

ПСИХОЛОГІЧНІ РОЗРОБКИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ МОРЯКІВ Тирон О.М., Єлеазаров О.П., Пікуль С.В.	1005
---	------

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ОСОБЛИВОСТІ КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ МОЛОДІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ Жук А.М.	1010
---	------

СТРАХ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ Ковальська Н.А., Вербицька А.Б.	1012
---	------

СТРАХ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН Ковальська Н.А., Янжула П.О.	1015
---	------

СТРАХ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Ковальська Наталя Аркадіївна

канд. філол. наук, доцентка,

доцентка кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки

Одеський національний економічний університет, Україна

Янжула Поліна Олександрівна

здобувачка факультету економіки і управління підприємництвом

Одеський національний економічний університет, Україна

Глобальні події та природні або соціальні катастрофи часто стають каталізаторами виникнення різних форм страху, які здатні викликати глибокі зміни в психоемоційному стані як окремих індивідів, так і в структурі суспільства в цілому. Вони можуть сприяти деформації соціальних відносин, поведінкових моделей та навіть зміні світогляду людей. Перші спроби раціонального осмислення феномену страху були зроблені філософами Стародавньої Греції та Риму, такими як Діоген, Сенека, Епікур, Лукрецій, Платон, Аристотель та Цицерон. Вони зосереджувались на аналізі причин, що призводять до виникнення страху, а також на вивченні його проявів у психоемоційному стані людини, що дозволило започаткувати перші теоретичні підходи до розуміння цього явища.

Проблема страху розглядалася як у філософській, так і в психологічній традиціях, що зумовило різноманіття її інтерпретацій. Значний внесок у філософське осмислення страху зробили мислителі екзистенційного напрямку, зокрема С. К'єркегор, Ж.-П. Сартр, М. Гайдеггер, А. Камю, Б. Паскаль, К. Ясперс, П. Тілліх, Л. Шестов і М. Бердяєв, які аналізували страх як глибинний духовний досвід, тривогу перед вибором, свободою або небуттям. У межах психоаналітичної і психологічної парадигм страх досліджували З. Фрейд, Е. Фромм, К. Хорні, О. Ранк, Р. Мей, Ф. Ріман, І. Ялом, які трактували його як емоційну реакцію на внутрішні чи зовнішні загрози, пов'язані з конфліктами, втратою безпеки, ізоляцією чи страхом смерті. У вітчизняному контексті питанням страху присвятили свої праці Н. Д. Левітов, І. Д. Бех, Т. Ю. Кочубей, О. М. Корнієнко, Г. І. Іващенко, А. І. Музика, О. Г. Братко, Т. В. Татарченко та інші, розглядаючи страх як елемент емоційної регуляції, чинник адаптації в умовах стресу та кризових впливів, зокрема серед дітей і молоді.

Страх є одним із ключових психологічних феноменів, що вирізняється складною та динамічною природою. Попри багаторічний інтерес дослідників до цього явища, у науковій спільноті досі відсутні уніфіковані підходи до його визначення, структурного аналізу та функціонального змісту.

З огляду на те, що в рамках різних теоретичних підходів науковці трактують явище страху по-різному, важливим завданням нашої розвідки є

проведення аналізу та узагальнення наявних досліджень з проблеми страху з метою встановлення єдиного базового визначення цього поняття.

Аналіз наукових джерел показує широку палітру тлумачень поняття «страх». Зокрема, страх постає як: прояв внутрішніх психодинамічних конфліктів (З. Фрейд); результат соціальних впливів, зокрема міжособистісного середовища (К. Хорні); відповідь на граничні ситуації буття, втрату сенсу, свободу вибору (Ж.-П. Сартр, Р. Мей); базова емоція, що має універсальні невербальні прояви, підтверджені міжкультурними дослідженнями (П. Екман); нейробіологічна реакція на загрозу, що формується в результаті обробки стимулів у головному мозку, передусім у мигдалині (Д. Леду); як наслідок автоматичних негативних думок і когнітивних спотворень, які виникають у відповідь на загрозливі ситуації (А. Бек); вроджена захисна реакція, інтенсивність якої залежить від біологічних параметрів особистості (Г. Айзенк); частина емоційного реагування, що потребує регуляції (Д. Гоулман); реакція на травматичні події та наслідки екстремальних ситуацій (П. Торо); результат оцінки загрози та власних ресурсів для подолання цієї загрози (Л. Річард). Отже, переважна більшість зарубіжних науковців визначають страх як адаптивну реакцію, спрямовану на збереження цілісності особистості в умовах загрози. При цьому погляди в аналізі його природи, джерел, механізмів виникнення та функцій різняться.

Варто зазначити, що у вітчизняних дослідженнях ми спостерігаємо схожість трактувань. Так, у «Сучасному психологічному словнику» поняття «страх» визначається, як «емоція, що виникає в ситуаціях загрози біологічному чи соціальному існуванню індивіда і спрямована на джерело дійсної або уявної небезпеки» [4, с. 509]. Суб'єкт, який відчуває страх, знаходиться у афективному психічному стані очікування реальної небезпеки ззовні. І на відміну від інших форм страждання (наприклад, біль), спричинених безпосереднім впливом загрозливих чинників, даний стан виникає при їхньому передбаченні.

О. В. Остапук у комплексному аналізі страху як психологічного феномена підкреслює, що страх є складним емоційним станом, який виникає у відповідь на реальну або уявну загрозу, і має як біологічні, так і соціокультурні аспекти. Науковиця розглядає страх не лише як негативну емоцію, але й як адаптивний механізм, що сприяє виживанню та безпеці індивіда, мобілізуючи ресурси організму для подолання загроз [3].

У свою чергу М. Й. Варій зазначає, що страх є одним із найбільш деструктивних психічних станів, який виникає під впливом сильних зовнішніх загроз і здатен порушувати психологічну стійкість особистості. Такий стан може призводити до дезадаптивної поведінки [1].

М. М. Мовчан пропонує розглядати прояви страху як певний континуум, що змінюється відповідно до зростання інтенсивності переживань – від тривоги й переляку до страху, жаху та паніки. Така градація відображає поступове ускладнення сприйняття загрозливої ситуації, яка може становити небезпеку для фізичного, психологічного чи соціального існування особистості [2, с. 98].

Страх є складним і багатовимірним явищем, яке впливає на психоемоційний стан людини як в умовах індивідуальних загроз, так і в

контексті глобальних соціальних криз. Ми пропонуємо трактувати страх не лише як адаптивну реакцію на загрозу, а як динамічний процес, що змінюється залежно від індивідуального досвіду, соціального контексту та рівня психологічної стійкості особистості. Такий підхід дозволяє глибше аналізувати механізми виникнення страхів у молоді в умовах соціальної турбулентності та війни, а також розробити ефективні психокорекційні стратегії.

Отже, страх є динамічним психоемоційним утворенням, що охоплює біологічні, психологічні та соціокультурні виміри. Краще зрозуміти механізми реагування особистості на загрозу та виявити адаптивний чи деструктивний потенціал цих реакцій дозволить вивчення видів страху та їх систематизація.

Список використаних джерел:

- [1] Варій, М.Й. (2007). Загальна психологія. К., 968 с.
- [2] Мовчан, М.М. (2012). Феномен страху в сучасному світі. *Філософські обрії*, 28, 94-102. <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1788/1/Movchan.pdf>.
- [3] Остапук, О.В. (2013). Теоретичні аспекти вивчення проблеми страху. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Педагогіка і психологія»*, 19, 109-117. https://www.researchgate.net/publication/314501113_TEORETICNI_ASPEKTI_VIVCENNA_PROBLEMI_STRAHU.
- [4] Шапар, В.Б. (2007). *Сучасний тлумачний психологічний словник*. Х.: Прапор, 640 с. <https://archive.org/details/psycholoh2007/page/2/mode/2up?view=theater&q=%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85>.

FEAR AS A PSYCHOLOGICAL PHENOMENON

Kovalska Natalia Arkadiivna

Ph.D in Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Language and Psychological and Pedagogical Training
Odesa National Economic University, Ukraine

Yanzhula Polina Oleksandrivna

student of the Faculty of Economics and Business Administration
Odesa National Economic University, Ukraine